

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél iven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő, Kis-Mester utca 1382.</p>
--	---	--

Török Pál dunamelléki ref. püspök urnak az egyházkerületi közgyűlést megnyitó beszédéhez.

IV.

Nagyon kicsinylőleg szól, az önnön vallomása szerint puritán lelkületű püspök ur, az erdélyi hitrokonokkal kötendő, s a zsinat által szentesítendő unióról; mert szerinte az unió már létesült s fenáll közöttünk 13 év óta. Majd állambölcsészeti és jogi ismereteinek gazdag tárházából vett szép hasonlattal állítja, hogy a mi erdélyi hitrokonaink ugy tekintendők, mint a magyar reform. egyház horvátjai, mert ugymond „a horvátok annak idején fehér lapot kaptak, azt teleírták az anyaország praeprediciumára s megalakult az egyesült Magyar-Horvátország, ugy azonban, hogy Horvátország külön társország legyen. Erdélyi hitrokonaink nem kaptak, hanem vettek maguknak fehér lapot s azt teleírták erdélyi specialitásokkal, hogy meglegyen az unio a duna- és tiszamenti egyházkerületekkel, hanem ők egyszersmind társ egyházkerület maradjanak, külön intézményekkel.”

Ugy látszik, hogy T. P. urnak az unióról, annak mivolta és lényegéről való fogalma, az idők és körülmények szerint erős változásnak van kitétetve, épen mint a hold némelykor megtelik, tehát egészen teljes, máskor pedig csökkenni és elenyészni látjuk azt. — Még 1876-ik évben határozottan kétségbe vonta, sőt tagadta az uniónak létezését, midőn így szólt: „Ha tekintek honunk térképére, látom ezen a Duna s Tisza folyamait, látom a Királyhágó bérczét; látom e folyamokat mint medreket, melyekben az összes haza érdekei egybefolytak s a nevezett hegylánczot mint köszilárd kapcsot, mely a volt kis Magyarhont erősen foglalja az anyaországhoz; látom a magyar egységes hazát s honszeretettől hevülve felkiáltok: éljen a haza. De ha e térképen, e hazában, a magyarhoni ref. egyházat keresem s akarom feltalálni, fájdalom azt sehol sem lelem. Látok 5 kerületet, melyeket nemcsak a folyamok s hegylánczolat választanak el, hanem a nézetek, érdekek s irányzatok is, melyeknek lakóiban hiányzik a

hitrokonok egyessége s közösségének tudata, a testvériesség érzete, a hajlam s igyekezet, egyesített szellemi s anyagi erővel nagy műveket alkotni, az összes egyházat s nemcsak annak egyes alkatrészeit tartva szem előtt, annak közös érdekeit felölelni, az egyetemet gyarapítani, virágoztatni, boldogítani. Bizony félek, ha Urunk e földön ismét megjelenék testben s fölemelné szavát, újra eképen panasznál: Jeruzsálem, Jeruzsálem, mennyiszert akartam egybegyűjteni a te fiaidat, miképen a tyúk az ő fiait egybegyűjti az ő szárnyai alá és nem akartátok! Ime azért a ti házatok pusztá lesznek!” — Tehát T. P. ur szerint, még 1876-ban hire és nyoma sem volt az egységnek az uniónak, 1881-ben pedig már állítja, hogy 13 év óta létezik az. Valjon mi oka ezen egymással homlokegyenest ellenkező állításnak? Semmi más mint az, hogy 1876-ban még az uniónak valódi fogalmából indult ki T. P. ur, de már 1881-ben nem áll az egyébből szerinte, mint közös tanácskozásokra összejövetelből, bárminő legyen aztán az eljárás és törekvés az egyes egyházkerületek részéről.

Azon mély állambölcséséségen és jogi fogalmakon pedig csodálkozni lehet, hogy T. P. ur erdélyi testvéreinket ép azon viszonyba állítja a magyar ref. egyház egyeteméhez, melyben Horvátország van az anyaországhoz! Annyival inkább csodálkozhatunk pedig ezen, mert bizonyára senki sem ismeri jobban mint ő azon alapos és okadatolt előterjesztést, melyet az erdélyi egyházkerület sajátos helyzetének s állásának megismertetése céljából, a konventi bizottságnak erdélyrészi tagjai készítettek s melynek alapján lett kimondva és elfogadva azon elv, hogy mind az, mit az egyházi alkotmány és jogfejlődés története a multból jónak és czélszerűnek bizonyított és a mit a viszonyok specialitása követel, lényegében az alkotandó új egyházalkotmányba is illesztessék be, másfelől az egyes egyházkerületek eddigi autonómiaja, az egyesülés lehetősége feltételeihez mért kimelésével, jövőre is állandóan biztosíttassék. — Mintán pedig kétségtelen, hogy az 5 egyházkerület közül az erdélyi az, mely a többi négytől sokszorosán más és eltérő viszonyok közt fejlődött és élt, nagyon természetes, hogy oly institutiókkal, a többihez

képest bizonyos előnyökkel is bír, melyekről önmaga iránti kötelessége le nem mondani, hanem inkább tartozik azokat lehetőleg a mai egyházi és jogi fogalmakhoz és követelményekhez alkalmazva jövőre is biztosítani. — De azért ezen specialitások létezése és fentartása egyáltalában nem gátolja a valódi benső egységet, az igazi uniót az 5 egyházkerület között, az idők s azokban a gyakori érülközések s az együve tartozásnak az eddiginél erősebb és mélyebb érzete mindinkább egyenliteni, lassankint elemelesztetni fogják azokat, csak a békesség és egyetértés lelke lakozzék közöttünk.

A zsinat kitűzött tárgyairól is kicsinylőleg nyilatkozik T. P. ur: *Az egyházalkotmány és szervezet megállapítása, a konvent megalkotása, az unio létesítése, a prot. egyetem felállítása — ugymond — ezek a zsinatnak a vezérferfiak által kitűzött főtárgyai s feladatai. Ha megkérdeznők a gyülekezeteket, miért kívántak zsinatot? ha megkérdeznők a lelkészeket, tanárokat, iskolatanítókat, tisztviselőket stb. miért óhajtanak zsinatot? bizonyosan más okait s feladatait neveznék meg s jelölnék ki a zsinatnak.* Sajnálni lehet, hogy midőn egy püspök egyházkerületre férfit tájékoztatni akarja, nem vesz magának annyi fáradságot, hogy komolyan megfigyelje mik történtek tehát voltaképen épen a zsinat tárgyait illetőleg, hanem csak saját egyéni elfogultságától vezéreltetve állit és bizonyit mindent. — Olvassa el bárki is a zsinat megtarthatása tárgyában, ő Felségéhez koronás apostoli királyunkhoz intézett kérvényt, meg fog győződni, hogy a zsinat nem csak a T. P. ur által elsorolt tárgyak felett kíván tanácskozni, hanem mindazok felett, melyek ref. egyházunk és iskoláink szellemi és anyagi jólétére és békességére tartoznak. S valójában ha nyomról nyomra kíséjük a legrégibb időktől fogva, hogy miért óhajtották az egyes egyházkerületek a zsinatot, hogy micsoda tárgyokban tanácskozzék és határozzon az: nem találunk egyetlen egyet sem, melyet a legközelebbi zsinat tanácskozásra föl ne vehetne. Tehát ha a jó akarat és buzgóság nem fog hiányozni, ha a szántsándékos akadékoskodás és gáncoskodás elmaradnak: mindenek ékesen és jó renddel folyhatnak le azon a nemzeti zsinaton.

(Vége köv.)

Tiszántuli.

A debreczeni jogtanárok véleménye a jogakadémiák ügyében leküldött miniszteri felhívásra.

(Folytatás.)

III.

A közoktatásügyi miniszter ur leirata azzal vádolja a vidéki jogakadémiákat, hogy „bennök a jogi szakképzés nem áll a kor színvonalán.“ Minthogy azonban a „kor szín-

vonala“ oly általános kifejezés, melyről bajos tudni, hogy alatta voltaképen mi értetik; a miniszteri leirat alább világosabban fejezi ki vádját, midőn így nyilatkozik: „A tulságos nagy számban létező vidéki jogakadémiák, melyekből egy nagyobb vidéknek kettő-három is jut, annyival inkább magukhoz vonják a vidékbéli tanuló ifjúságot, mivel a — jogkivált állami felügyelet és és vezetés alatt nem álló — jogakadémiákon a tudományos színvonal, s a tanuló ifjúság iránti követelmények, az egyetemenél tagadhatlanul alantabb fokon állanak, de még az állami és a tanulmányi alaptól fentartott kir. jogakadémiákon sem érik el az egyetemi színvonalat.“

E szavak azt jelentik, hogy az állami és kir. jogakadémiák rosszak, mert alatta, a felekezeti jogakadémiák pedig még rosszabbak, mert még inkább alatta állanak, tudományos színvonal és az ifjúság iránti követelmények tekintetében az egyetemeknek.

Mindenekelőtt feltűnő, hogy közoktatásügyi kormányunk milyen hamar változtatja véleményét. Nemcsak az általa eddig életbeléptetett középiskolai szervezetek tekintélyes sorozata, de a jelen leirat is bizonyítja azt. Kevés idővel ennek kibocsátása előtt, a közoktatási miniszter ur nagyon kedvezőtlen nyilatkozatokat tett volt a budapesti egyetemről s különösen annak jogi fakultásáról; — jelen leiratában azonban már a kor színvonalán állóknak mondja egyetemeinket. A jogakadémiákról pedig — a prot. jogakadémiákról is — melyeket a miniszter ur most úgy elítél, a közoktatás állapotáról 1875 végén az országgyűléshez beterjesztett jelentésében még így ír: „Örömmel jelenthetem, hogy a prot. jogtanodákat is az illető hitfelekezeti hatóságok ezen (t. i. a jogakadémiák új szervezetét megállapító 1874-iki) szabályzat szellemében szervezték, minélfogva az ország összes jogtanodái nemcsak szorosán vett szakiskolai, hanem a tudomány alapos művelésének és fejlesztésének is megfelelő egyöntetű oly szervezetet nyertek, mely a szakértők egybehangzó elismerését és helyeslését volt szerencsés magának kivívni.“

Vajon mi birhatta rá a miniszter urat, hogy e nyilatkozat tétele után 4 és fél évvel oly kedvezőtlenül elítélje jogakadémiáinkat. Hiszen ezek most is az annyira feldicsért „a tudomány alapos művelésének és fejlesztésének is megfelelő“ szabályzat szellemében rendezvők. Hogy a miniszter ur valamely jogakadémiában beható vizsgálatot tartott s a hiányokról úgy győződött volna meg, arról semmi tudomásunk; egyéb tapasztalatokra pedig még nem volt elegendő idő, holott csak 1879-ben hagyta el prot. jogakadémiáinkat a jogvégzett ifjak első korosztálya, mely egészen az új szabályzat szerint végezte tanulmányait.

A miniszteri leirat a szigorú ítéletet nem indokolja. — „Közönségesen elismert és több oldalról nyilvánosan is kifejezést nyert tény, hogy a vidéki jogakadémiák nem állanak a kor színvonalán“ és ismét „a jogakadémiákon a tudományos színvonal az egyetemenél tagadhatlanul alantabb fokon áll“ — így hangzik röviden, de határozottan az elmarasztaló ítélet.

Magunknak kell tehát kutatnunk, hogy vajon miből következtetheti a miniszteri leirat a jogakadémiák, különösen a protestáns jogakadémiák „közönségesen elismert“ „tagadhatatlan“ gyarló és ki nem elégitő voltát.

1. Talán a tanerők minőségéből?

Hogy egyetemeinken sok nagyhirű tudós tanár van, teljes készsége elismerjük, de bizonyára senki sem fogná tagadhatni, hogy ugy tanerők, valamint általában a művelődés eszközei tekintetében, már a két magyar egyetem sem áll egészen egy színvonalon. S a külföldi híres egyetemek nem állanak-e feljebb a mi budapesti egyetemünknel is? Egyetemeink jogtanárainak általunk készséggel elismert jelessége azonban, annál kevésbé bizonyítja a jogakadémiai tanárok gyarlóságát, mert a legtöbb közülök maga is jogakadémiai tanár volt régebben. Frank Ignác, Geóreh Illés, Karvassy, Láner, Madarassy, Virozsil stb. régebben, ujabban pedig Pauler, Kautz, Konek, Hoffmann, Cherny, Sággy, Herczegh, Hajnik, Schnierer, Vécsey, Kerkapoly, Berde, Groisz, Jeney, Kolosváry, Ladányi stb. jogakadémiai, részben protestáns jogakadémiai tanárokból lettek egyetemi tanárok. Igaz, hogy protestáns tanáraink nagy része nincs egyetemi módon graduálva és habilitálva, ez azonban a mint nem állott utjában annak, hogy közülök sok, mint tudós kiváló hirnévre tegyen szert, s alkotmányos kormányunk, és többek közt maga a jelenlegi közoktatásügyi miniszter ur által is, egyetemi tanárrá kineveztessek: azonképen nem bizonyítja még a prot. jogakadémiák tanárainak elmaradottságát. — A tanár első és főfeladatául ugyan az ifjúságnak oktatását és vezetését tekintjük, de bár e részben a szorosán vett tanári teendőkkel is jobban elfoglalt vidéki protestáns tanár elé hasonlíthatlanul több akadály gördül, mint a szerencsésebb viszonyok közt levő egyetemi tanárok elé, a protestáns akadémiai tanárok közül irodalmi munkássággal is foglalkoznak annyian, mint a mennyen az állami egyetemiak közül nem foglalkoznak. És valószínű, hogy e részben még kedvezőbb lenne az eredmény, ha közoktatásügyi kormányunknak türelme volna, a csak nem rég tett új intézkedések eredményeit bevárni, s a protestáns tanintézetek és tanáraik alatt a talajt folytonosan nem ingatná.

2. Talán a tanerők számából von következtetést a miniszter ur a jogakadémiák alacsony tudomány-színvonalára?

A budapesti egyetemen 1879—80-ban 4 parallel tan-szék tanárával együtt 16 rendes, 16 magán és 1 helyettes tanár működött a jog- államtudományi karban, Kolozsvárott pedig 13 rendes s 1 magántanár. A királyi, állami és kath. jogakadémiákon a tanárok száma 8 rendes, rendkívüli jogtanár s 1—3 magántanár. 1879—80-ban a protestáns jogakadémiákon és pedig Kecskeméten a szorosán vett jog- és államtudományokat 8 r. ny. jogtanár és 3 magántanár, egyéb tantárgyakat 1 főgymnáziumi r. ny. tanár mint helyettes tanította; Debreczenben a szorosán vett jogi és államtudományokat 6 rendes jogtanár és 2 bölcsészetszaki rendes akadémiai tanár, egyéb tantárgyakat 1 r. ny. theologiai, 2 r. ny. bölcsészetszaki akadémiai és 9 helyettes, segéd- és magántanár; Sárospatakon a szorosán vett jogi tantárgyakat 5 rendes, 1 rendkívüli, 2 bölcsészetszaki rendes akadémiai és 1 magántanár; Pápán a szorosán vett jog- és államtudományokat 4 rendes jogtanár, továbbá (egyéb, nem jogi tantárgyakkal együtt) 1 theologiai, 2 bölcsészetszaki rendes tanár s egy magántanár; M.-Szigeten a szorosán vett jogi tantárgyakat 4 rendes jogtanár, 2 gymn. rendes tanár mint helyettes s egy magántanár. És így a rendszeresített akadémiai tanerők száma Kecskeméten, Deb-

reczenben, Sárospatakon eléri a kir. jogakadémiák tanárainak számát, ellenben a pápai és m.-szigeti jogakadémiák kivánni valót hagynak fen. A jogtanárok száma azonban az elébb említettekben is kisebb, mint a budapesti és kolozsvári egyetemen. Ugyde ebből protestáns jogakadémiáink tudományos színvonalára hátrányos következtetést vonni nem lehet, mert az egyetemeiről híres Németországban is sok egyetem van, a melyen nem több, vagy nem sokkal több tanerő működik, mint protestáns jogi tanintézetekben. Nevezetesen a folyó iskolai év II-ik felében tanít jog- és államtudományokat Rostockban 6, Giessenben, Kielben, Freiburgban, Königsbergben, Würzburgban 7, Greifswaldban 8, Boroszlóban 9, Bonnban, Jénában 10, Strassburgban 11 előadó tanár. Schweitzban ugyancsak a folyó félévben a bási egyetemen 7, a zürichin 10, a bernin (egy parallel tanerővel együtt) 11, Oroszország dorpáti egyetemén 8, Ausztriában a czernowitzi egyetemen 10 tanerő ad elő jog- és államtudományokat. S bár a tübingeni, hallei egyetemnek 13, a heidelberginek 14, a göttingeninek 16, a müncheninek 18, a lipcseinek 20, a berlininek 22 jog- és államtudományt előadó tanára van a jelen fél évben: azért odakint senkinek sem jut eszébe, hogy a kevesebb tanerővel bíró fentebb említett egyetemeknek mint a kor színvonalán alul-állónak bezárását sürgesse. Még 1868-ban a budapesti egyetemen is csak 8 rendes jogtanár volt. A ki azt állítja, hogy ennél fogva a mondott évben a budapesti egyetemen a jogi szakképzés nem állott a kor színvonalán, holott azt ma, midőn a rendes tanárok száma kétszer annyi, már elérte, annak, minthogy az új tanárok többnyire jogakadémiai tanárok voltak elébb, azt is állítania kell, hogy hazánk első egyetemén a tudományos színvonal emelkedése az oda kinevezett, részben protestáns jogakadémiai tanároknak köszönhető.

(Folyt. köv.)

Könyvismertetés.

A hittemploma. Egyházi beszédek. C. H. Spurgeon nyomán írta Könyves Tóth Kálmán. I. kötet. Budapest 1881. Légrády testvérek nyomdájából. Szerző tulajdona. (Ára 1 frt 80 kr.) (Vége.)

Épen ilyen kellemes hatást költ az olvasóban s bizonyára még inkább a hallgatóban a 18. sz. alatti, urvacsora alkalmával mondandó egyházi beszéd, melynek textusa Luk. XIV. 23. kényszeríts bejönni mindeneket. Az evangéliomi ember parancsa ez szolgájához s e képen az anyaszentegyház sorsára találunk. A gazda maga édes Idvezítőnk, a szolga ábrázolja az ő igéinek hirdetőit, kiket elbocsátott evangéliuma tanítására. A szolga elmegy a hivatalosokhoz, de mert sokan elmaradnak, az lesz kötelessége, hogy kényszerítsen bejönni mindeneket. Az evangéliom szolgájának is kényszeríteni kell az Ur parancsa folytán mindeneket, hogy szintén eljöjjenek az Ur asztalához. Az a kérdés, micsoda eszközök által érhetjük el e me szándékunkat. I. Mi a bűn széles országutján tévelygő szegényekhez s nyomorultakhoz megyünk, hogy az Ur nevében örvendetes izenetet hirdessünk nekik, hívjuk őket. S ha talán egyszerű hívásom elszáll

fülök mellett, akkor megváltoztatom szelid hívásomat s az élő Isten nevében parancsolom nekiek, hogy jöjjenek el Jézushoz s legyenek az ő asztalának vendégei. Jogom van erre, mert én az Urnak követe vagyok; én az ő szolgája vagyok s mind alkalmas, mind alkalmatlan időben engedelmeskednem kell az ő parancsának. II. Az olyan parancsot, melylyel hatalom nem jár, nem igen szokták teljesíteni. Jól van, a kérelem esdő szavával fordulok hozzátok. Mondd meg nekem őszintén, ugyan mi hasznót látsz abban, ha hadat izensz Istenednek? A világi gyönyörűség nem tart örökké, a muló öröm csak csalfa tündér s az édesség lélekgyilkoló méreggá válik, az utadon elhintett illatos rózsák alatt iszonyu örvény tátong. Kérlek mindenre, a mi szent s örök, kerüld azt, mi bünre csábíthatná halhatatlan lelkedet. Ne, óh ne utasítsátok vissza az Ur meghívását, mert ha az ő poharát elutasítjátok, az ördögöknek poharát kell kiürítenetek. III. Ha parancs, esedezés mindhiába, akkor az esedezés lelket rázó dorgálássá változik. Ám dugják be füleiket, kik azt hallgatni nem akarják, nekünk mégis ki kell mondanunk, a mit az Ur reánk bizott. Az ember minden perczen meghalhat, mert a mi életünk nagyon türedékeny s készen kell lennünk az utra, honnan többé visszatérés nincsen. Jaj azoknak, kik nem rendelték el házukat! IV. Ha fenyegetésem is visszapattan a márványszivről: könyezek, sirok éretted. Ez a legutolsó fegyverem, melylyel kényszeríthetlek. De mit tegyünk ott, hol már embererő nem segíthet, ott, hol a forró köny is hideg kősziklára hull? Hála legyen Istenünknek, van még egy utolsó eszköz: segítségül hívjuk magunk mellé Istennek szent lelkét. Igénk így nem térhet üresen vissza, mert az élő Istenhez jutott fel, kinél áldás bősége van. — Ez a predikáció menete s mint látjuk, négy részre van az felosztva, ámbár a negyedik rész két segéd-eszközt említvén, a részek számának tulajdonképen ötnek kellene lenni. Sok predikációt átolvashat az ember, míg ilyenekre talál, mint Spurgeonnak ezen utóbb ismertetett két munkája. Természetesen igen nagy érdeme lehet a dologban K. T. K. urnak, mert neki köszönhetjük, hogy e predikáció annyira izlésünkhöz van alkalmazva.

Ismertessük meg néhány sorban még a 34. és 35. szám alatt levő Máté VI. 13. Ne vigy minket kísértetbe alapján irt két predikációt. Van ezen munkában némi rendszertelenség. A felosztás nevezetesen mind a két predikációra nézve az első bevezetésének végén van adva. Nézzük meg I. is miért ajánlatos e könyörgés mindnyájunkra nézve? Aztán II. ismerkedjünk meg ama kísértésekkel, melyeknek eltávolításáért esedeznünk kell s végül III. figyelmezzünk e könyörgésben rejlő üdvös tanácsokra. Az első rész az első predikációban van feldolgozva. A második rész a második predikációban hét lapon, a harmadik rész pedig végül két lapon s e részt egyszersmind alkalmazásnak is vehetjük, eltekintve azon néhány sornyi különösebb alkalmazástól, mely a predikáció legvégén áll. Nem megyünk be a két egyházi beszéd részletesebb ismertetésébe, csakis mindjárt elejéről közlünk néhány meglepően szép sort, hol azon fokozat van feltüntetve, melyet ez imában a hívó lélek s vizsgálódó értelem fölfedezhet. „A legfelsőbb fokról lépcsőnkint alább-alább vezet. Az első kérdésben atyai háztól távollevő gyermek kiáltja: „Mi A tyánk, ki vagy a mennyekben!“ A második fokon hódolva tisztelgő lélek szól így:

„szenteltessék meg a te neved!“ A harmadik lépcsőn alattvaló ajkairól zeng: „jőjjön el a te országod!“ Alább egy fokkal szolgálja magát, mondván: „legyen meg a te akaratod, mint a menyben, úgy itt e földön is.“ Majd koldus rebegi alázatosan: „a mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!“ Megint lejjebb egy fokkal szegény bűnös könyörög reszketve: „bocsásd meg a mi bűneinket, mint mi is megbocsátunk azoknak, a kik mi ellenünk vétkeznek.“ Végül a lépcső legalsó fokán a veszélyek között vergődő bűnös esedezik: „ne vigy minket kísértetbe, de szabadíts meg a gonosztól!“ — Habár ezek szerint az uri ima lépcsőjén fokról-fokra szállunk lejjebb: ez önmegalázódás feljebb-feljebb emel Isten atyai irgalmához, mert a ki magát megalázza, fölmagasztaltatik stb.

Eddig is mutattunk már föl ez egyházi beszédekben néhány, nem lényeges ugyan, de a homiletika törvényei előtt még is meg nem állható szabálytalanságot s bizonyára tudnánk felmutatni jó sokat, ha egészen részletes ismertetést adnánk. Nem tudjuk helyeselni az ilyen textust: Luk. IX. 61. Követlek téged uram, de... (pag. 168.) Hiszen nem ujság ez az angoloknál, hol egy hitszónok a pusztán „de“ szóról hosszú predikáció-sorozatot tartott, de ujság nálunk s remélhetőleg sohasem is válik jó ismerősünkké. K. T. K. ur bizonyosan azért dolgozta át és közölte ezt, hogy benünket Spurgeon minden sajátságával megismertessen. Mi nem mondanók a nép előtt: „utolsó jótaig“ (pag. 8.) mert az ezt nem érti; nem tartjuk valami válogatott szónak ezt: „hercze-hurczoljuk“ (pag. 131.) s határozottan elvetjük az ilyen kifejezést: „gyalogszéken guggol a kísértő“ (pag. 274.) Találunk e predikációkban egyes kis történetkékre, melyeknek mi szintén nem tudunk barátai lenni s melyeket ha másként adott volna elő, vagy mással helyettesített volna az átdolgozó ur, munkáját ez is emelte volna értékében előttünk.

E sorok írója már talán az unalomig sokszor elmondta, hogy ő egyáltalában nem barátja azon roppant tömegre felgyült predikáció-irodalomnak, melylyel a magyar könyvpiazz el van árasztva. Hála az égnek, vannak hivatott főink; a legujabb kor egy Tompát, Révész, Szász Károlyt, Sziládyt s még másokat is tud felmutatni s ki ne örülne közülünk e férfiak működésének?! De a nem hivatottak működését inkább kárnak mint haszonnak lehet tartani. Van-e azon sok egyhangu, egyjellegű egyházi beszédnek valami positiv becse, értéke? Nem a tétlen nyugalom boldog álmodozásába merítő eszközöknek kell-e azokat sokszor tekintenünk? Már pedig az, ki saját lábán járni nem tud, vagy nem akar, legalább jó mankót igyekezzék magának szerezni.

A mi predikáció-irodalmunk óriásilag legnagyobb részében eredeti, vagyis nem fordított. Pedig jó volna azt néha kissé megsózni s ismeretséget kötni egyes kiválóbb külföldi prot. hitszónokok munkáival. Az angol Spurgeon, a francia Bersier, a német Ahlfeld s mások igen méltó s jutalmazó tanulmánytárgyak. Bebizonyította ezt most nekünk K. T. K. ur s mi munkája megjelenését határozott, positiv nyereségnek tartjuk. Egy csak némileg is önálló ember nem fogja e predikációk legtöbbjét épen úgy elmondani, a mint azok még ilyen átdolgozott állapotukban is vannak, de e

munkák gazdag eszméikkel önálló gondolkozásra, új eszmékre annyi alkalmat adnak, mint igen kevés más ilyen műve második kötetét érdeklél, kíváncsisággal, de egyszersmind azon reménnyel is várjuk, hogy abban még inkább megszabadítja magát mindattól, a mi Spurgeonnál különös s inkább csak szellemét, mint egyéni sajátosságait adja. A részben megjelent s teljesen megjelenendő munkának minél nagyobb elterjedést kívánunk s őszinte, igaz meggyőződéssel ajánljuk azt az érdeklődők figyelmébe.

Csiky Lajos.

Értesítés a hazai ref. tanítók zsinati emlékirata tárgyában tartandó országos értekezletre nézve.

Az illető nt. esperes urakhoz és a tanító-egyleti t. elnökökhöz már regebben intéztem kérelmet és felhívást arra nézve, hogy a ref. tanítók egyleteiből s az egyes egyházmegek ref. tanítói karából egy-egy képviselő választassék a zsinati emlékirat ügyében Budapesten tartandó értekezletre.

Teljes bizalommal és jó reménységben vagyok a felől, hogy mélyen tisztelt egyházi kormányfőúrunk és egyleti t. elnökeink szíves készséggel és idejében teljesítendik a tanítók összehívására, a képviselő megválasztására vonatkozó fontos és sürgős teendőket; sőt — erősen hiszem — fognak találni utat, módot arra is, hogy a képviselők utazási költsége valamely pénzforrásból fedezve legyen.

Meg vagyok győződve másfelől az iránt is, hogy kedves pályatársaim az ügy fontosságához méltó élénk érdeklődéssel s ha kell, szíves áldozatkészséggel is viseltetnek a hazai összes ref. tanítók nevében készítendő ezen zsinati emlékirat ügye iránt. A közelgő zsinaton legalább is a mi egész életünkre, érvénnyel bíró új egyházi törvények lesznek alkotva. Önmagunk s a tanügy iránti szent kötelességünk tehát: mulhatatlanul felhasználni e rendkívüli alkalmat arra, hogy egy tiszteletteljes emlékiratban mi ref. tanítók is kifejezzük óhajtasunkat, kérelmünket és álláspontunkat — a zsinati javaslatok irányában s jogi és anyagi helyzetünk javítása érdekében.

E czélból a ref. tanítók képviselőit Budapestre, folyó évi augusztus 12-ikére ezennel tisztelettel és szeretettel meghívom; megemlítvén, hogy az értekezlet helye és ideje (órája) felől, esetleg egyéb tudnivalókról is, az országos tanítói gyűlés helyiségénél kifüggesztendő hirdetményben lesznek a t. képviselők kellően értesítve.

Csokonya (postahely Somogy megyében), 1881. jul. 18.

Szalóky Dániel,

a ref. tanítók országos értekezletének ideiglenes elnöke.

A tiszántuli ref. középiskolai tanáregyesület 4-ik gyűlése M. Turon 1881. július 8—10.

A következő középiskolák voltak képviselve: békési, kisujszállási, h.-m.-vásárhelyi, debreczeni, karczagi, budapesti, szarvasi, szatmári és m.-turi. — Jelenvölt összesen 33 rendes, 6 pártoló és 1 tiszteletbeli tag. — Továbbá meg-

tisztelték jelenlétükkel a tanácskozásokat M.-Tur városának és ref. egyházának előjárói s értelmisége. — A gyűlést az egyesület buzgó és nagyérdemű elnöke Szegedi Sándor, következő beszédével nyitotta meg:

Tisztelt közgyűlés!

Azon eszmék és törekvések közt, melyek korunkat legélénkebben foglalkoztatják, munkásságát legnagyobb mértékben igénybe veszik, legkiválóbb helyet foglal el a tanügy, a közoktatás minden oldalu fejlesztése és tökéletesítése. Ma már alig van oly magasb gondolkozásra képes ember, ki el ne ismerné, hogy egyén és nemzet valódi értéke és nyomatéka egyenes arányban áll annak miveltségi fokozatával, s ennél fogva az iskolák — mint a közművelődés eszközei — egyszersmind az egyéni és állami jólét legbiztosabb eszközeiül tekintendők.

Ezen általános meggyőződés következménye azon élénk tevékenység, buzgó áldozatkészség, melyet állam és egyház, egyének és testületek részéről a tanügy körül tapasztalunk, azon örvendetes előhaladásnak, mely közoktatásunk minden ágában és fokozatán a még most is létező hiányok mellett is kétségbevonhatlanul mutatkozik.

A mi ref. egyházunk nem a legújabb kor hatása alatt sorakozott a tanügy harcosai közé, hanem keletkezése óta ismerte s érdeme szerint méltányolta a tanügy fontosságát s az iskolát létezése alapjául tekintvén, ereje nagyobb részét s legjavát fordítá azok ápolására. Teljes joggal, büszkén tekinthetünk vissza egyházunk több mint háromszázados multjára, a melyben, daczára a folytonos kül- és belháboruk sanyaruságainak, az idegen kormány és uralkodó egyház egyesült jogtiprásainak, fosztogatásainak, üldözéseinek, bámulatos kitartással, kifogyhatlan áldozatkészséggel állítottak s tartottak fönn őseink számos közép- és felső iskolát, melyek közül több, daczolja a mostoha idők viharával, ma is „aere perennius monumentuma“ az ő hitbuzgósággal párosult bölcsességüknek; úgy, hogy a prot. egyház sokszor volt első a multban a tanügy terén; de olyan kor, melyben utolsó lett volna, nem volt soha!

Igen, de — mondhatná valaki és méltán — a mult dicsőségével nem lehet eltakarni a jelenkor hiányait, sem kielégíteni szükségait; nem az a kérdés: mit tettek hajdan őseitek a tanügy terén, hanem: mit tesznek ti most, mit értek jelenleg? E jogos kérdésre is önérzettel felelheti a prot. egyház: *teljesítem kötelességemet.*

Elfogulatlan embernek lehetetlen megtagadni az elismerést, sőt tiszteletet azon egyháztól, mely egyedül saját — sokfelől igénybe vett s az általános nyomasztó anyagi viszonyok által is korlátolt — erejére támaszkodva, oly számos közép és felső tanintézet föntartásával járul hazánk és nemzetünk legmagasztosabb érdekének — a nemzeti közművelődésnek előmozdításához, mely ezen tanintézeteit — mint a multból reá maradt becses örökséget — nemcsak megőrizni: hanem a legnagyobb erőfeszítéssel és újabb áldozatokkal törekszik tovább fejleszteni s a mai kor igényeinek megfelelőkké tenni; úgy, hogy ma már magunk és mások ámitása nélkül elmondhatjuk, hogy gymnáziumaink nagyobbrészt — mert csak ezekről akarok ez alkalommal szólni — az itt létező, de lassankint kevesbedő hiányok mellett is — és melyik intézetnél nincsenek ilyenek? — hiszen a tanügy terén soha és sehol nincs és nem lehet tökéletes bevégzettség — bir mindazon lényeges kellékekkel, melyek sikeres működé-

süket és a többi hazai társintézetekkel való párhuzamos haladásukat biztosítják; hogy még a kevésbé rendezettekben is van annyi életerő, hogy az évről-évre tapasztalható fejlődés és erősödés által rövid idő alatt minden jogos kíválmaknak megfelelni képesek lesznek.

De hát miért emlegetem én itt e sokszor elmondott és mindnyájunk előtt ismeretes dolgokat? Azért, t. közgyűlés, hogy rámutassak azon alaptalan vádak igaztalanságára, melyek a sajtóban és egyebütt a prot. gymnáziumok ellen bizonyos oldalról koronként fölmerülnek; hogy *tiltakozzam e helyről* — úgy hiszem, mindnyájunk nevében tehetem ezt — *azok merészsége ellen, kik* — nem akarom mondani — rosz akaratból, hanem elfogultságból vagy a mi tanintézeteink felületes ismerése miatt, *a mult és jelen kézzel fogható tényei és tanubizonyosságai daczára, úgy akarják feltüntetni a világ előtt a prot. iskolákat, mint a melyek nemcsak a maguk körében nem képesek megfelelni rendeltetésöknek, hanem régi — szerintök elavult önkormányzati jogukhoz való ragaszkodásuk által, a mindnyájunk által óhajtra várt közoktatási törvények létrejöttét s ez által az összes hazai tanügy kellő fejlődését is akadályozzák!*

(Folyt. köv.)

T Á R C Z A

„Pia fraus“ a vallásos fejlődésben.

(Folytatás.)

II.

A lélekvádorlás hite oly régi, mint a lélekről való képzetek. Legközönségesebb formája ennek az elődök vagy rokonok lelkének átszállása az utódokra, mit valószínűvé tesz azon feltűnő hasonlatosság, mely a gyermekek és szülék, de nem ritkán a gyermek és valamelyik őse közt mutatkozik. Ezért üdvözlük a jórubák a ma született gyermeket ily felkiáltással „no, megint itt vagy!” Papjaikat ők is, a khondok is megkérdezik születés alkalmával, hogy melyik ősnak lelke tért vissza. Nem egy néger rabszolga lett öngyilkos azon hitben, hogy lelke majd valamelyik rokonában újra támad otthon. A feketéknek több mondája van arról, hogy hajdan ők is fehérek voltak s halhatatlansági reményeik legédesebbike az, hogy majd mint fehérek támadnak fel s a szegények gazdagok lesznek. Nem ritka az a hit sem, hogy a holtak lelkei állatokba költöznek. Egy északamerikai indián törzs bizonyos apró madarakat soha sem bánt, mivel hite szerint a főnökök lelkei ilyenekben laktak. A huronok lelkei halál után gerlékbe költöznek. A metempsychosis tana leginkább ki volt fejlődve a régi egyiptomiaknál s a hinduk vallásában. *G u a t a m a* a buddhista legenda szerint 550-szer született újra. Nem csak állatokat, növényeket, sőt élettelen testeket is választhatnak a lelkek lakásul, vagyis inkább érdemeik szerint ítéltetnek felsőbb vagy alsóbbrendű lényre való átváltozásra.

Abban azonban már a vadak sem tudnak megnyugodni, hogy a más világon egyenlő sorsa lenne az emberek lelkeinek; ha nem is jósága vagy rosszása szerint, de rangja szerint különböző jövő vár mindenkire. A tongaszigetlakók hite szerint csak az előkelők jutnak Bolotu boldog országába, míg a köznép

lelke a testtel együtt elvész. A grönlandiak szerint is megtörténhetik a lélekkel, hogy midőn a más világon szikláról sziklára kapaszkodik, alábukik s újra meghal. A manichaeusok lélekvándorlás tana szerint, a ki egy madarat vagy patkányt megöl, az maga is madárrá vagy patkánnyá lesz; az aratók lelkei buzába, árpába mennek át, hogy magok is learattassanak. Arra természetesen vigyáztak aztán a kiválasztottak, hogy ne magok arassák le a kenyérnek való buzát, melyre szükségök vala. A házassági közösségben élők lelkeiről azt tanították, hogy dinnyébe és uborkákba jutnak s csak azon feltétel alatt tisztulnak meg, ha a választottaktól elfogyasztatnak.

Az a más világ némely vad nép hite szerint nincs oly nagyon messze, hogy onnan okkal-móddal vissza ne lehetne térni. De mint láttuk két-három lelke levén egy embernek jut a tulvilágnak s marad innen is, a ki kísérteni haza járjon. Az ily szellemek főgyülekezési helye a temető. Az alanti szigetlakók azt hiszik, hogy elhalt rokonaik lelkei mindig velök vannak, sőt kísérik őket utaikban is. Ugyanezt a hitet találjuk a chinaiaknál s afrikaiaknál. (Hát a modern spiritistáknál nem?) És e szellemek be is avatkoznak az élő emberek dolgaiba, tudnak azoknak ártani is, használni is. Ezért az élők bizonyos műfogásokhoz folyamodnak az alkalmatlankodó lelkek távoltartására vagy megnyerésére. Sok helyen oda hagyja a halottas házat, mely a visszatérő lelkek tanyája, sőt Ó-Calabarban a fiu le is rombolta a házat, melyben atyja holtan feküdt. A hottentották is messze elkerülik a halottas házat, a jakuták végleg el hagyják pusztulni. A karenek, ha nagyon elszaporodtak a kísértetek, egész falujukat lerombolják, csak hogy a veszedelmes szomszédságtól meneküljenek. A grönlandiak nem az ajtón, hanem az ablakon át távolítják el a halottat, hogy lelke vissza ne találjon, miközben egy vén asszony tüzes csóvát lobogtat szüntelenül kiabálván „itt nincs többé mit keresned!” A visszatérhető lélek konfundálására a hottentották egy külön nyilást vágnak a falon át; ugyanilyen új nyíláson vizzik ki a siamiak a koporsót s ráadásul háromszor meghordozzák a ház körül. A sibériai csuvasok izzó tüzes vasat dobnak a holt test után; a brandenburgi parasztok hajdan egy veder vizet öntöttek a visszaosonó lélek elriasztására. A pomeraniai halottvivők viszatértükben köles szalmát hintettek az utra, — hadd felejtse rajta magát a hazatérő lélek.

Máskor azonban nagyon jól esik nekik azt hinni, hogy velök van az ősök szelleme s bajaikból kisegíti őket. A bálványokat ilyen jóindulatu szellemek lakásának tekintik s untalan hozzájuk folyamodnak. Igaz, hogy aztán meg is neheztelnek, ha a segítséget nem tapasztalják. A néger megveti vagy tűzbe dobja bálványát, ha nem gyógyul ki betegségéből. Az osztyákok szent bálványukat szintén megverik, ruháikat leszakgatják, de azért megbánva tettöket ismét felöltöztetik s étellel-itallal kínálják. Chinában is tesznek néha szemrehányást a bálványoknak, hogy hiába építik nekik a templomokat, hiába visznek nekik tömjénillatot, még sárba is dobják. Hanem aztán ha kívánságuk betelik, kiveszik a bálványt a pocsolyából, megmossák, kérlelik s ígérnek neki új aranyos ruhát. Mesélik egy chinai bálványról, hogy bepanaszoltatván egy apa által, kinek leányát nem mentette meg, noha a váltságdíjat elfogadta, törvényesen száműzetett. — A chinaiak igen praktikus nép arra, hogy még a kísérteteknek is tulajrjon az eszén. Bizonyos alvilági lelkek — főleg a belpoklosoké, koldusoké — sokat árthatnak az élőknek; ezeket tehát időről időre ételáldozattal kell engesztelni. De ha valaki rosszul érzi magát vagy bajba kerül, elbolondíthatja a szellemeket egy kis áldozati

czeremóniával, elégetvén egy czifra papir öltönyt drága ruha helyett s álpénzeket arany helyett.

Ezeknek, valamint a halotti áldozatoknak általában csak úgy van értelme, ha a lelkek materialisok. S valóban ez volt a lelkekről minden régi népnek s ez ma is a műveletlen népeknek véleménye. Közönségesen olyannak tartják a lelket, mint a testet, csak hogy láthatlanul finomnak; szépségében, rutságában hü másolata annak. A csonka testben a lélek is csonka. A braziliai indiánok erősen hiszik, hogy a szétdarabolt embernek lelke is darabokban jut a másvilágra. Ezért félnek a négerek a halál előtti hoszas betegségtől, nehogy soványak és gyengék legyenek a más életben. A lélek materialitásához alkalmazkodtak az irokézek, midőn a sirokon nyilást hagytak a testet meg-meglátogató lélek számára. A molegázi varázslók lyukat furnak a siron, hogy egy elalélt beteg számára a lelket előcsalják, melynek felfogására kéznél tartják a beteg sapkáját. A chinaiak a ház fedelén furnak lyukat a halott lelkének kibocsátására. Nem e felfogásra vezethető vissza a parasztoknál ma is meglevő szokás, hogy ahol halott van, az ablakot, ajtót nyitva hagyják? Azt is hiszik a vadak, hogy az alkalmatlan szellemeket el lehet kergetni. Queensland őslakosai évenként egyszer felkorbácsolták a levegőt a lelkek elűzése végett, kiket a halál egy év alatt összegyűjtött. Az északamerikai indiánok megölt ellenségek hadonázva futkosták körül, hogy lelkét elhajtsák; mikor pedig a szomszédban halott volt, konyhák körül hálókat vontak a belopzkodó lélek ellen s elijesztésül a wigwam falát botokkal dönggették. Ugyanezeknél a férje temetéséről hazatérő özvegynek szokás volt utána menni s galyakkal kergetni el fejétől férje lelkét, — különben nem lehetett volna újra férjhez mennie. Másutt temetés után egész esztendeig nem söpörték a szobát, nehogy a por a finom szellemi lényeknek ártson. Ezzel épen ellenkező eljárás az, mikor a vendégségre hívott s asztal alatt jól tartott szellemeket a szobából kisöprik. (Talán a római „everriatores“-nek is ez volt a tisztök?)

(Vége köv.)

Különfélék.

Ezen szám mellékletül kapják tisztelt olvasóink a „A vasárnap-ügy külföldön és hazánkban.“ Jelenítés és javaslat a tiszántuli ref. egyházkerülethez. 11 lap. Nyomatott Debreczenben.

Meghívás. A protestáns egyház és magyar tudományos világ e század első felében élő jelesei egyikének, néhai Nagy István volt hajduböszörményi reform. lelképásztor és tiszántuli egyházkerületi főjegyzőnek, a hitrokonok által országosan ismert kitűnő hitszónok és egyházi-ének írónak, — kinek lélekből származott, szívhez szóló s Istenhez emelő dicséreteit énekes könyvünkben ma is a legkiválóbb áhitattal énekeljük, — nyugvó porai fölé az igaz tisztelők siremléket állíttatnak. Az emlékoszlop ünnepélyességgel összekötött leleplezése f. é. augusztus hó 13-án — emlékében is ritka jelesünk halálának 50-ik évfordulati napján délelőtt 10 órakor történik, mely ünnepélyes alkalomra az elhalt nagy férfit iránt kegyelettel viseltető tisztelőket és barátokat a legmelegebben érzett óhajással hívja meg — a szobor bizottság Hajdu-Böszörményben.

Énekügy-bizottsági közgyűlés. Az öt magyar ref. egyházkerület által újabban megválasztott énekügyi bizottság,

első közgyűlését Kolozsvár városában folyó július hó 5. és 6. napjain tartotta meg. A gyűlésen jelen voltak: a tiszántuli egyházkerületből Kiss Áron, Illyés Bálint; tiszamelléki-ből Fejes István, Ivánka Sámuel; dunamelléki-ből Kovács Albert; dunántuliból Csonka Ferencz; erdélyiből Nagy Péter püspök, Szász Domokos, Szász Gerő, (Balló Sándor, Szabó Sámuel, Kolozsvári Sándor.) E gyűlés, a bizottság rendes elnökéül megválasztotta Nagy Péter erdélyi püspök ömeltóságát, rendes előadójaul és jegyzőjeül Kovács Albert pesti hittanár urat. Azután tárgyalás alá vette a Budapesten 1878-ik évben munkált kisebb bizottság által még akkor közrebocsátott azon munkálatot, melyben a magyar- és erdélyországi énekes könyvekből meghagyandó zsolttárok és más énekek, különféle címek alá sorozva elszámálva, — és a kihagyandó énekek is mind megnevezve vannak. E tárgyalás folytán, az énekek felvett sorrendjét és címeit jelen gyűlés is meghagyta; a kihagyandó zsolttárok közül még egynehányat a felveendők közé sorozott, a többi kihagyandóknak nyilvánított énekek közül is, kivált a magyarországiak közül többeket felvétetni határozott; az összes felveendő zsolttárokra és többi énekekre pedig kimondotta, hogy azok irány és verselés tekintetéből mind kijavítást igényelnek; — a zsolttárok mind, s a többi énekek is nagy részben átdolgozandók lesznek. — És ez átalakítás megkezdésének már a jövő zsinat ciklusán lehető eszközlésének tekintetéből, a felveendő összes énekeket a kerületek számához képest ötfelé oly célból osztotta, hogy az egyes kerületi bizottságok fordítsák kiváltkép azoknak átdolgozására gondjukat, szabadságára bizatván kinek-kinek, hogy bármely ének kijavításával is foglalkozzék. Minthogy pedig több alkalmakra kevés és némelyekre épen nincsen meghagyandó énekünk, felhívta a kerületi bizottságokat, hogy azok saját tagjaik és más hivatottak felszólításával hassanak oda, hogy a szükséges alkalmakra új énekek, sőt bármely más alkalmakra is a réginél jelesebb énekek irattassanak, s hogy e cél elérhetése végett kérjék fel kerületeiket, hogy az énekszerzők és javítók díjazására gyűjtsenek alapot, s eképen méltóztassanak ez ügyet a legtöbb sikert ígérő pályázatnyitások által előmozdítani. — Végre az énekek dallamait illetőleg is megkezdte bizottság e jelen gyűlésben munkálatát, avagy csak annyiban, hogy a jelzett énekes könyvekben létező dallamok közül azokat, melyek sem kellemmel, sem művészi becsűvel nem bírnak, kihagyta, nehogy az átalakítandó vagy új énekek azokra alkalmaztassanak, s viszont megjelölte azon szép dallamokat is, a melyek — noha szövegeik teljesen elvették — méltók arra, hogy rájuk újabb szövegek irattassanak. Újabb dallamok felvételét, általában az egész könyv zenészetű részének megvitatását a következő gyűlés tárgyaúl tűzvé ki.

Egy jelen volt.

Zsinati képviselők: A kecskeméti egyházmegyében zsinati rendes képviselőkül megválasztottak: Fördös Lajos főesperes, Antal János segédgondnok; póttagokul: Filó Lajos n. körösi lelkész és Szilassy István kir. tanácsos.

Révész Imre emlékére adakozott Nagy Menyhért tekeházi ref. lelkész 1 frtot. Eddigi összeg: 119 frt 24 kr.

Tartalom: Török Pál dunamelléki ref. püspök urnak az egyházkerületi közgyűlést megnyitó beszédéhez. Tiszántuli. — A debreczeni jogtanárok véleménye a jogakadémiák ügyében leküldött miniszteri felhívásra. — Könyvismertetés. Csiky Lajos. — Értesítés a hazai ref. tanítók zsinati emlékirata tárgyában tartandó országos értekezletre nézve. Szalóky Dániel. — A tiszántuli ref. középiskolai tanáregyesület 4-ik gyűlése M. Turon 1881. július 8-10. — Tárca. — Különlélek. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztő társak: **Békési Gyula, Géresi Kálmán.**

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

A szentpéterszegi (Biharmegye) reform. egyház leánytanítói állomására.

Fizetés:

1. Lakás. 2. Hetvennégy frt 20 kr. 3. Öt és fél köböl buza. 4. $\frac{1}{4}$ telek szántó és kaszáló föld, adóját az egyház fizeti, munkáltatása helyett a község tiz frt nyolcz krt fizet. 5. Fél öl tüzi fa. 6. Minden tanítvány fizet egy véka búzát, $\frac{1}{4}$ véka tavasz éleket, 60 krt, egy csirkét, — tanítványok száma évenként 60—70. 7. Tizenkét köböl buza örlés. 8. Egy mindig növekedő iskolai alapítvány évi fele kamatja, jelenleg 21 frt. — A harmadik pontban említett $\frac{1}{4}$ telekföld helyett, ha az illető tanító úgy akarja hatvan o. é. frtot kap évenként.

Kötelesség:

Hat osztályt tanterv szerint tanítani, a kántort akadályoztatása esetén helyettesíteni, az időközönként előforduló teendőket az egyháztanács kívánalma szerint teljesíteni.

Pályázó csak okleveles, vagy olyan pályavégzett tanító lehet, a ki kötelezi magát egy év alatt az oklevél megszerzésére, a meddig csak ideiglenes tanítónak fog tekintetni.

Pályázók kellőleg felszerelt kérvényüket f. é. aug. 22-ig a lelkészi hivatalhoz nyujtsák be, a megválasztott állomását f. é. szept. 1-én elfoglalni köteles. — A fanemesítésben gyakorlottsággal bíró pályázó előnyben részesítettik.

Szt. Péterszeg. 1881. július 10.

Varga Bálint, m. k.
reform. lelkész.

3—1

Pályázat.

A hódmező-vásárhelyi ref. egyház elemi iskoláinál két tanítói rendszerezített állomásra ezenel pályázat nyitattik következő föltételek alatt:

1. A megválasztottak kötelessége leendő egyelőre a 3. és 4-dik osztályu leányokat, később esetleg más elemi osztályokat is vezetni a helyi viszonyokhoz alkalmazott, tiszántuli ref. egyházkerületi tanterv szerint.

2. Az állomásokkal külön-külön 400 frtból, 15 hektoliter búzából, ugyanannyi árpából és szabad lakásból, vagy e helyett az egyház rendelkezése szerint 100 frt lakbérből álló évi fizetés élvezése van összekötve. A megválasztottak az egyházi helyi gyámintezetnek köteles tagjai.

3. A megválasztottak hivatali működésüket a f. é. aug. 15-én tartoznak elkezdni, állandó alkalmaztatásuk felől azonban az egyháztanács csak egy évi szolgálatuk után határozand.

4. Pályázhatnak kellően képesített okleveles ref. tanítók. Egyenlő képesítés esetén előnyök leendő azon tanítóknak, kiknek nejjök a női kézi munka tanításra képesítéssel és hajlammal bír, mely utóbbi tanítás, külön fog díjaztatni.

5. A képesítési oklevéllel, eddigi szolgálati és egészségi bizonyítványokkal kellően felszerelt pályázati kérvények, alulírt elnökséghez a f. é. aug. 1-ig juttatandók el.

Kelt H. M. Vásárhelyen 1881. július 10-én.

A reform. egyháztanács elnöksége.

Pályázat.

A szatmár-németi ref. egyházban megürült segédlelkész-tanítói állomás betöltendő lévén, az ezen állomást elnyerni óhajtok kellőleg felszerelt kérvényüket, folyó évi augusztus 10-ik napjáig, a nevezett egyház lelkészi hivatalához nyujtsák be.

I. Ezen állomáshoz kötött évi járulékok.

1. A városi közpénztárból havonként előlegesen fizetendő részletekben 500 frt.
2. Az egyházi pénztárból évnegyedenként utólagosan járó részletekben 25 frt.
3. Nyolcz ölet tevő kemény tüzi fa méter mértékben, beszállítva, melyből az iskolahelyiség is fűtendő.
4. Minden prédikációs vagy orátiós halottól a kikisérési díj 1 frt, az általa mondandó beszéd tartásdíja 3 frt.
5. Tisztességes lakhely.

II. Kötelességek.

1. Az elemi iskola V-ik és VI-ik osztályába járó fiu gyermekek tanítása.
 2. Saját iskolabeli tanonczaival a rend fentartása tekintetéből hétköznapi templomba járás.
 3. Minden 3-ik vasárnap reggelen s az ugynevezett kanonika órákon templomi lelkészi szolgálat.
- A segédlelkész-tanító három évre választatik, melynek eltelte előtt három hónapi előleges felmondás után, hagyhatja el csak állomását.
- Az elválasztandó f. évi szeptember 1-ső napján állomását elfoglalni köteles.
- Kelt a szatmár-németi ref. egyházi tanács 1881. évi július 3-dik napján tartott üléséből.

Kanizsay Zsigmond,
egyházi jegyző.

Fésős András,
reform. lelképásztor.

3—2